

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

asupra nivelului coruptibilității proiectului

de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 90 din 26.04.2012 cu privire la recensământul populației și al locuințelor din Republica Moldova în anul 2014

I. EVALUAREA GENERALĂ A PROIECTULUI

1. Evaluarea fundamentării proiectului

1.1 Fundamentarea generală a proiectului

a. Autor al inițiativei legislative este un grup de deputați în Parlament, autor nemijlocit - deputați în Parlamentul RM, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 47(44) din Regulamentul Parlamentului.

b. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art. 72 din Constituție și art.art. 6-11, 35 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

c. Scopul promovării proiectului. Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 90 din 26.04.2012 cu privire la recensământul populației și al locuințelor din Republica Moldova în anul 2014 (în continuare - proiect) are drept scop îmbunătățirea și clarificarea procedurii de organizare a recensământului preconizat în primăvara anului 2014. Propunerile din proiect constau în lărgirea spectrului de întrebări adresate populației în cadrul recensământului, la fel, atragerea la răspundere administrativă a respondentului pentru refuzul de a prezenta sau prezentarea eronată a datelor solicitate, etc. Potrivit autorului, noile reglementări vor institui un cadru legal eficient și vor stabili unele garanții în vederea asigurării unui recensământ obiectiv și corect.

d. Suficiența argumentării. Noile reglementări au drept scop acordarea unor clarități întru organizarea recensământului din 2014. Deși considerăm argumentată necesitatea elaborării unui asemenea proiect, totuși este oportun de menționat că acesta conține unele prevederi care ar trebui revăzute în vederea diminuării factorului coruptibil. În contextul dat, stabilim că proiectul conține norme care vor favoriza acte de corupție, în ceea ce privește completarea art. 7 din Legea nr. 90/2012 cu solicitări de informații suplimentare, decât cele stabilite actualmente în cadrul recensământului. Astfel, considerăm neargumentată poziția autorului care susține că indicarea numelui, prenumelui și a codului personal va contribui la evitarea dublei înregistrări și eventualelor erori. În contextul dat, stabilim că Biroul Național de Statistică ar trebui să ia măsuri de ordin organizațional (prin selectarea unui personal calificat, stabilirea unui mecanism procedural de desfășurare a recensământului etc.) astfel încât să evite situațiile de duble înregistrări sau erori, dar să nu impună cetățenilor divulgarea

tuturor datelor personale, în scopuri statistice. La fel, le apreciem ca nefondate informațiile suplimentare cu referire la sursele de venit ale cetățenilor (odată ce fiecare cetățean care obține un venit impozabil anual depune o declarație pe venit la organele fiscale). De asemenea, nefondată o considerăm și propunerea de la pct. 4 din proiect, cu referire la completarea lit. o) alin. (1) art. 7 din Legea sus-citată care în paralel cu solicitarea informației în ce privește „genul de activitate economică” urmează să includă în chestionar și „tipul de activitate economică”. În acest context, pentru a se evita orice atentat la datele cu caracter personal ale cetățenilor R.Moldova, considerăm absolut necesar de a se expune pe marginea proiectului și Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.

Într-o altă ordine de idei, menționăm că proiectul conține unele norme cu un risc sporit de coruptibilitate care se manifestă prin acordarea unor competențe în mod discreționar autorităților de profil. Astfel, potrivit pct. 4 din proiect se propune de a exclude alin. (2) de la art. 7 din Legea nr. 90/2012, potrivit căreia culegerea datelor suplimentare despre populație sau locuințe, decât cele stabilite expres prin lege, nu se admit. Prin urmare, excluderea acestei prevederi va acorda posibilitatea recenzorilor de a solicita orice altă informație, decât cele stabilite expres în chestionare, cu atât mai mult proiectul stabilește și sancțiuni administrative pentru cetățenii care refuză să prezinte informațiile solicitate în cadrul recensământului. Prin urmare, menționăm că expunerile discreționare vor permite angajaților autorităților responsabile de implementare să interpreteze normele proiectului diferit, în dependență de interesele personale.

Asupra acestor obiecții ne vom expune în cadrul evaluării în fond, cu înaintarea recomandărilor de rigoare în vederea evitării apariției manifestărilor de corupție la momentul aplicării.

1.2 Fundamentarea economico-financiară a proiectului

Implementarea proiectului nu presupune cheltuieli financiare suplimentare.

1.3 Promovarea sau prejudicierea intereselor de grup ori individuale, în lipsa unei justificări a interesului public

La prima vedere, prevederile proiectului nu promovează și nu prejudiciază careva interese de grup sau individuale în detrimentul interesului public.

Totuși, la aplicare norma poate fi susceptibilă de promovarea unui interes de grup. Prin prisma celor relatate la compartimentul "Suficiența argumentării", atragem atenția că acordarea unor competențe discreționare recenzorilor cum ar fi dreptul de a solicita unele informații suplimentare decât în limitele chestionarelor-tip stabilite prin lege, poate fi interpretată atât ca atentat la datele cu caracter personal ale cetățenilor, cât și ca promovarea unui interes personal sau de grup. O asemenea abordare acordă oportunitatea de a acumula multiple date despre cetățeni, cu atât mai mult că aceștea riscă să fie trași la răspundere administrativă în caz de neconformare. În aceste condiții, solicitarea unor informații suplimentare de la cetățeni în cadrul recensământului național, fără a se acorda o argumentare obiectivă a necesității unor asemenea completări, va putea contribui la acumularea unor date mult mai vaste utilizate în alte scopuri decât cele declarate oficial în scopul Legii nr. 90/2012.

Drept urmare, considerăm că proiectul poate fi apreciat ca fiind unul purtător de interese, în sensul că poate promova un interes personal sau de grup în detrimentul interesului general public.

2. Evaluarea compatibilității proiectului cu standarde anticorupție

În proiect nu au fost atestate incompatibilități cu standardele naționale și internaționale anticorupție și nu au fost identificate domenii în care proiectul nu satisface cerințele sau sînt în contradicție cu aceste standarde.

Asigurarea transparenței în procesul decizional. Cu referire la respectarea transparenței în procesul decizional constatăm că proiectul prenotat este plasat pe pagina oficială a Parlamentului, cerință impusă de prevederile Legii privind transparența în procesul decizional nr. 239-XVI din 13.11.2008, potrivit căreia autoritățile publice sunt obligate de a întreprinde măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate la procesul decizional, plasând proiectul de act normativ pe pagina web oficială a instituției.

II. EVALUAREA ÎN FOND A PROIECTULUI

1. Formulări lingvistice ambigui

Textul proiectului corespunde tehnicii legislative și normative, regulilor limbajului și expresiei juridice.

2. Conflicte ale normelor de drept

Nu sînt identificate conflicte ale normelor de drept, capabile să genereze coruptibilitate.

3. Norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb

Nu sînt identificate norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb, capabile să genereze coruptibilitate.

4. Discreții excesive ale autorităților publice

La pct. 4 din proiectul de lege – alin. (2) art. 7 se exclude.

Autorul propune excluderea normei stabilite la alin. (2) art. 7 potrivit căreia culegerea datelor suplimentare despre populație sau locuințe, de cât cele stabilite expres prin lege, nu se admit. Menționăm că în nota informativă autorul nu argumentează necesitatea excluderii normei date, de aceea nu ne putem expune cu certitudine asupra efectului benefic al inițiativei. Această normă o considerăm ca fiind nejustificată întrucât autorul înaintează propunerea de excludere a prevederii sus citate, ceea ce va crea multiple oportunități pentru solicitarea de date și informații ce nu țin de obiectivele și scopul recensământului declarat oficial. Respectiv, în lipsa unor norme limitative va subzista riscul apariției unei lacune în drept, iar recenzorii vor putea să solicite alte informații și date care nu sunt stipulate în chestionar, acestea fiind asigurați și de răspunderea administrativă la care vor putea fi trași cetățenii R.Moldova, în cazul refuzului de a prezenta informațiile solicitate. Apreciem această

propunere ca fiind una cu un grad sporit de coruptibilitate care poate provoca daune interesului public general.

Recomandarea: Recomandăm autorului de a exclude de la pct. 4 din proiect sintagma „aliniatul (2) se exclude” și propunem o altă formulare „aliniatul (2) se completează la sfârșitul propoziției cu sintagma „, cu excepția celor din chestionarul de recensământ aprobat în modul stabilit de lege””.

5. Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor

Nu sînt identificate cerințe excesive, care să depășească cadrul rezonabil pentru realizarea drepturilor sau obligațiilor subiecților vizați.

6. Accesul limitat la informație, lipsa transparenței

Textul proiectului nu necesită a fi evaluat prin prisma accesului la informație sau asigurării transparenței.

7. Lipsa sau insuficiența mecanismelor de control

Implementarea prevederilor proiectului nu presupune aplicarea cărorva mecanisme suplimentare de control.

8. Responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare

Proiectul nu implică careva responsabilități și nu necesită referințe exprese la responsabilitate și sancțiunile aplicate pentru încălcarea prevederilor sale.

Expertiza a fost efectuată în temeiul Regulamentului cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, adoptat prin Hotărîrea Guvernului nr. 977 din 23.08.2006, în condițiile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin ordinul directorului Centrului Național Anticorupție nr. 62 din 19.04.2013, de către

Cristina Diacenco
inspector superior al Direcției legislație și expertiză anticorupție
14 Martie 2014

*Prezentul raport este publicat pe pagina oficială a
Centrului Național Anticorupție - www.cna.md*